

Tapatybės ilgesys: Dainų šventės ir kolektyvinė lietuvių pasąmonė

Stanislovas Juknevičius

Straipsnyje išskiriami keturi pagrindiniai tautinės tapatybės aspektai: kalba, bendra istorinė atmintis, papročiai (tradicijos) ir specifinės kolektyvinės pasąmonės struktūros. Specifines kolektyvines pasąmonės struktūras sudaro archetipai, kurie formuojasi daug kartų atliekant tuos pačius ar panašius veiksmus bei patiriant atitinkamus jausmus. Pagrindinės archetipų formavimo ir raiškos sritys – mitologija, filosofija, religija, menas. Straipsnyje teigiama, jog Dainų šventės vaidina išskirtinį vaidmenį formuojant ir skleidžiant lietuvių tautinę tapatybę pirmiausiai todėl, kad taip gyvuoja tradiciniai periodiškai lietuvių kalba vykstantys renginiai, kuriuose dalyvauja ar bent juos stebi didžioji tautos dalis. Pagrindinę Dainų švenčių repertuaro dalį sudaro liaudies muzika ir menas, kuriame geriausiai atsiskleidžia kolektyvinės pasąmonės turiniai. Ir, pagaliau, Dainų šventės tapo neatsiejama mūsų istorijos dalimi, todėl jų praradimas taptų ne tik kultūriniu, bet ir egzistenciniu praradimu.

Pagrindiniai žodžiai: Dainų šventės, lietuvių tapatybė, pasąmonė, archetipai

Įvadas

Neseniai po šalių nuvilniję Dainų šventės renginiai palaiapsniui blėsta ir slenka užmarštin palikdami kam džiugius, o kam ir gaudžius prisiminimus. Pagrindinis prieš Dainų švenčių organizavimą nukreiptas argumentas – kodėl rengiamas šis brangus, daug pinigų ir laiko reikalaujantis, jokios apčiuopiamos naudos neduodantis renginys, ar, kaip pasakė vienas ypač kritiškai nusiteikęs „Delfi“ portalo skaitytojas, „puota maro metu“. Ar tikrai taip?

Pirmiausia būtina pabrėžti, jog kiekvienas renginys turi savo subjektą – kam jis yra reikalingas. Dainų švenčių subjektas – lietuvių tauta. Todėl, jei kas galvoja, kad lietuvių tauta tėra anachronizmas, iš amžių glūdumos atslenkanti ir šiuolaikinį eurointegracijos nugludintą, nublizgintą socialinį bei politinį šalies interjerą gadinanti pamėklė – tiems Dainų šventės nereikalingos. O su tais, kurie mano kitaip, galima diskutuoti. Šiame straipsnyje tad ir panagrinėsime vieną svarbų Dainų švenčių aspektą – jų vaidmenį formuojantis bei skleidžiantis tautinei tapatybei.

Tautinės tapatybės samprata

Kas yra lietuvis? Paprasčiausias ir bene dažniausias atsakymas į šį klausimą būtų toks: lietuvis – tai žmogus, kurio gimtoji kalba – lietuvių. Išties kalba – svarbus, bet ne vienintelis, o gal net ne pagrindinis tautiškumo požymis. Ar galima, pavyzdžiui, laikyti lietuviais Mikalojų Konstantiną Čiurlionį ar Oskarą Milašį, kai jų abiejų gimtoji kalba buvo lenkų? Ir kaip dėl tų tautų, kurios neturi savo kalbos, o vartoja kitų, dažniausiai kaimyninių tautų kalbas – pavyzdžiui, šveicarai?

Kitas tapatybės dėmuo – bendra istorinė atmintis. Kažin ar kas abejoja, jog tam tikri istoriniai įvykiai ar jų visuma turi lemiamos reikšmės formuojantis tapatybei. Kokia, pavyzdžiui, būtų amerikiečių tauta be Nepriklausomybės karo, prancūzų – be Didžiosios revoliucijos ar lietuvių – be Žalgirio mūšio? Tačiau istorija tik tada tampa svarbiu tapatybės dėmeniu, kai yra iš naujo ir iš naujo gaivinama, permąstoma, išgyvenama, kai susiformuoja tam tikros istorinių įvykių įprasminimo ir įamžinimo tradicijos.

Papročiai ir tradicijos – trečias svarbus ir dažnai minimas tautinės tapatybės dėmuo. Vis dėlto patys savaime papročiai ir tradicijos negarantuoja stiprios tautinės tapatybės. Antai sovietmečiu daugelis lietuvių buvo įpratę pasisavinti bent nedidelę dalį jiems prieinamo valstybinio („bendraliaudinio“) turto, o visuotinės šventinės demonstracijos buvo tapusios tegul ir nenuoširdžia, primesta – tradicija. Tačiau dėl to vargu ar kas rimtai manys esą lietuviams būdinga vagiliauti ar būriais, miniomis šlaistyti po gatves, šūkaujant Sovietų valdžią šlovinančius šūkius.

Ketvirtas ir bene reikšmingiausias tautinės tapatybės dėmuo – ypatingos kolektyvinės sąmoninės struktūros. Jos pasireiškia tuo, kad žmogus jaučia, mąsto, elgiasi taip, kaip būdinga tik jo tautai. Pavyzdžiui, lietuvis, pagalvojęs apie Žalgirio mūšį, patiria pasididžiavimą, žydas, pamatęs ką nors godžiai valgant kiaulieną, – pasišlykštėjimą ar panašias emocijas. Tautai būdingų ypatybių visuma sudaro tai, ką galima pavadinti tautos siela arba, pasitelkiant romantiko Johano Gotfriedo Herderio terminą, *tautos dvasia*. Būtina pabrėžti, kad tautos dvasia pasireiškia tik tais atvejais, kai su ja siejami jausmai patiriami ar veiksmai atliekami nesąmoningai, kai žmogui nereikia sąmoningai galvoti, kad jis – lietuvis (lenkas, vokiečių, rusas ar kt.) ir todėl privalo jausti, elgtis ar mąstyti taip, o ne kitaip. Tautinio auklėjimo tikslas ir yra kuo daugiau sąmoningų psichikos turinių paversti nesąmoningais įgūdžiais, t. y. suformuoti tai tautai būdingas sąmonines struktūras. Kuo daugiau žmonių ir kuo ilgesnį laiką formuoja tautos sielą, tuo ji stipresnė. Tauta gyvuoja tol, kol gyvuoja jos narių jauseną, mąstyseną ir elgesį lemiančios sąmonės struktūros, kitaip tariant, tautos siela. Jai nykstant, telieka bendra kalba kalbančių ar bendroje teritorijoje gyvenančių žmonių grupė.

Pasąmonės struktūra

Skirtingos psichologijos ir filosofijos mokyklos sąmonės struktūras ir jų vaidmenį žmonių gyvenime supranta skirtingai. Analitinė psichologija, kurios idėjomis čia daugiausia ir remsimės, sąmonės turiniams apibūdinti naudoja dvi pagrindines sąvokas: kompleksą ir archetipą.

Kompleksas – tai autonomiškas, nuo sąmoningų žmogaus pastangų nepriklausomas ar mažai priklausomas psichikos fragmentas. Dažniausiai kompleksas yra nestandartinėje situacijoje patirto stipraus jausmo, ar afekto, padarinys. Kaip rašo Carlos Gustavas Jungas, „kiekvienas afektas stengiasi tapti autonominiu kompleksu ir, kur įmanoma, tempia paskui save *ego*“ (Юнг 2003, p. 326). Pavyzdžiui, kartą skendęs ir labai išsigandęs žmogus gali visą gyvenimą bijoti maudytis, taigi turėti kompleksą – bijoti vandens.

Archetipai formuojasi daug kartų tipiškoje situacijoje atliekant tuos pačius veiksmus. Jungo žodžiais tariant, „archetipų yra tiek, kiek yra tipišku gyvenimo situacijų. Be galo kartodamasis patyrimas atsispaudžia psichikos sandaroje, bet ne kaip konkretaus turinio vaizdinys, o veikia kaip gryna forma be turinio, sudaranti iš esmės tik atitinkamo požiūrio bei elgesio galimybę. Jei gyvenime atsitinka kas nors, kas atitinka archetipą, jis sužadina. Tada panašiai kaip instinktyvios reakcijos atveju patiriama būtinybė veikti taip, o ne kitaip, kuri nugalė protą ir valią arba sukelia konfliktą ir gali peraugti į patologiją, t. y. sukelti neurozę“ (Jung 1978, p. 66–67). Pavyzdžiui, žmogus, įpratęs persižegnoti prieš Nukryžiuotąjį, patirs dvasinį diskomfortą, o gali net susirgti neuroze, jei dėl kokių nors priežasčių nebegalės to daryti.

Svarbus archetipų bruožas – tas, kad jų patyrimas visada susijęs su jausmais. Panašiai kaip atskiro žmogaus išgyventas stiprus jausmas, afektas „nusėda“ sąmonėje ir iš ten vėliau veikia individo sąmonę, taip ir daugelio žmonių išgyvenami jausmai „nusėda“ kolektyvinėje sąmonėje ir iš ten veikia sąmonę, taip pat ir asmeninę.

Tarkime, kad kokia nors gentis laimėjo karą ir šventę pergalę. Šventės dalyviai patyrė nors ir kiek skirtingus, tačiau didžia dalimi bendrus jausmus – liūdesį dėl žuvusių draugų, prieš tai patirto nerimo, baimės prisiminimus ir pakylėtą, visa nustelbiantį džiaugsmą. Jei šie jausmai nepalaikomi, nepuoselėjami, po kurio laiko jie išblėsta, ir štai po kelių dešimtmečių žmonės jau teprisimena vien patį šventės faktą, o tuo metu išgyventų jausmų prisiminti nebegali. Bet jei pergalės minėjimas ir šventimas tampa periodišku, susidaro savotiškas šios šventės ritualas, kurio metu kaskart vis prisimenami, iš naujo atgaivinami ir taip palaikomi kitados patirti jausmai. Tokiu atveju atitinkamus jausmus gali patirti net ir tie pergalės šventės dalyviai, kurie tiesiogiai anoje nėra nedalyvavo. Pergalės įkvėptas pakylėtas jausmas šitaip gyvuoja tol, kol tebėra gyvas bent vienas jį patyręs žmogus. Jei tas jausmas įvardijamas ar net suasmeninamas, kaip antai senovės graikų pergalės deive Nikė, jis tampa mitinio pasaulėvaizdžio dalimi.

Šalia mitologijos, svarbų vaidmenį formuojant kolektyvinę sąjauką vaidina filosofija. Pastaroji ne tik įtraukia žmogų ir jo gyvenimą į visuomenės, gamtos, būties struktūrą, bet ir sukuria veiksmingas kolektyvinės elgsenos schemas. Pavyzdžiui, konfucionistinė filosofija daugiau kaip du tūkstančius metų veikė visų Kinijos socialinių sluoksnių – pradedant valstiečiais ir baigiant imperatoriais – gyvenimą, padėjo atlaikyti žiauriausias istorines negandas ir tokiu būdu itin stipriai paveikė kinų tautos sielą. Neatsitiktinai pagrindinis šios filosofijos patosas ir jėga yra ne naujovė ir originalumas, ne kas nors stublinamai netikėta, o visai priešingai: atidus ir pagarbus požiūris į praeitį, tautos tradicijas, apeigas, ritualus. Kaip sakė Konfucijus, „aš tik perduodu, aš nieko naujo nekuriu. Tikiu senove ir ją gerbiu“ (Konfucijus 1994, p. 90).

Dar vienas svarbus kolektyvinės sąjaukos formavimosi veiksnys – religija. Čia bene geriausias pavyzdys būtų žydų istorija. Nebeturėdami nei savo žemės, nei kalbos, nei bent kiek ryškesnių socialinių ar politinių struktūrų, o tik laikydamiesi „Įstatymo“ ir jo komentaruose įtvirtintų elgesio, mąstysenos, pasaulėjautos normų, žydai sugebėjo ne tik išlikti nepalankiausiomis sąlygomis, bet atkurti savo valstybę ir žengti Vakarų civilizacijos avangarde. Kadangi religija – lemiamas žydų tautinės tapatybės dalis, nenuostabu, kad Izraelis yra ta šalis, kurioje religija neatskirta nuo valstybės.

Galiausiai kolektyvinės sąjaukos formavimasis ir raiška neišvairduojami be meno. Pasak Jungo, „menas – tai plastinis archetipų įforminimas (Jung 1999, p. 64). Profesionalus menas atspindi konkrečios istorinės kultūros terpėje besiformuojančius archetipus, liaudies menas – giliausia ir gyvybingiausia kolektyvinio mąstysenos, jausenos ir elgsenos šaknis. Ypatingą reikšmę ši kolektyvinės sąjaukos gyvavimo forma turi toms tautoms, kurios istorijos arenoje pasirodė palyginti vėlai ir galingesnių kaimynų buvo nuolat gožiamos, kaip buvo ir su šiuolaikine lietuvių tauta. Mes neturime nei tokios spalvingos, neišdildomą pėdsaką Vakarų kultūroje palikusios mitologijos kaip graikai, nei tokios išvalgios, iškilios filosofijos kaip kinai, nei tokios uždegančios ir grėsmingos religijos kaip žydai. Bet mes turime liaudies meną. Liaudies mene, liaudies kultūroje ir glūdi mūsų filosofija, mitologija, religija, iš jos geriausiai ir atsiskleidžia lietuvių pasaulėjauta ir pasaulėžiūra, lietuvių siela.

Tapatumo dirbtuvės

Dainų šventė reikalinga jau vien todėl, kad tai – šventė. Pats žodis *šventė* yra kilęs nuo to, kas *šventa*. Jei žmogaus gyvenime nebelieka nieko šventa, jis virsta paprasčiausiu gyvuliu, todėl visose kultūrose šventumas itin saugomas ir puoselėjimas, jam skiriamas pirmaeilis dėmesys (žr. Eliade 1961). Dabartinėje Vakarų kultūroje tam tikrą vaidmenį tebevaidina krikščioniškos šventės – jos palaiko ir išreiškia krikščionims

būdingas pasąmonės struktūras. Esama pagoniškų švenčių – per jas bando prisiminti save ir nubusti kitados užmigdyta pagoniškoji siela. Yra valstybinės šventės – jos ugdo patriotizmą, pilietiškumą, pasiaukojimą, ištikimybę tautos sukurtai valstybei. O Dainų šventė – tai dainuojančios tautos šventė. Tai unikali galimybė tautos sielai prabilti ir daina pareikšti apie save, save išreikšti, atskleisti savo tikrąją dvasią ir taip perduoti ją ateinančioms kartoms.

Dainų šventės reikalingos dar ir todėl, kad tai – tradicinės šventės, o tradicija – pagrindinis kolektyvinę pasąmonę formuojantis veiksnys. Būtent iš tradicijos atsiranda tie „nesuskaičiuojami pasikartojimai“, kurie lemia kolektyvinio mąstymo, jausenos ir elgesio lytis. Kažkada visas žmogaus gyvenimas vyko nuo šventės iki šventės, buvo įprasminamas visuomenės ir gamtos gyvenimo darne. Gausėjant mokslo bei technologijų pasiekimams, žmogus ėmė jaustis nebe gamtos dalimi, o jos viešpačiu. Tačiau atitrūkusi, atplėšta nuo maitinančių žemės syvų tautos siela ėmė vysti ir nykti. Kaip rašė Oswaldas Spengleris, „vietoj gyvybingos, su žeme suaugusios tautos atsiranda naujasis klajoklis, parazitas, didmiesčio gyventojas, tuščias, praradęs tradicijas, fliktuojančių faktų masėje paskendęs praktiškasis žmogus...“ (Spengler 1922, p. 45). Tokiomis aplinkybėmis Lietuvoje ir kitose Baltijos kraštuose iškilusi nauja gyvybinga tradicija – įstabus dvasingumo blyksnis pragmatizmo persunktoje Vakarų kultūroje.

Dainų šventės repertuaro pagrindą sudaro liaudies menas, o tai – gausiausia ir seniausia kūrybos rūšis. Būtent liaudies kūryboje – dainose, mituose, pasakose – šaknyje ir bręsta, iš jos skleidžiasi pamatiniai tautos sielą lemiantys archetipai. Neatsitiktinai Herderis liaudies meną laikė pagrindine tautos sielos išraiškos ir ugdymo priemone (žr. Herder 2013).

Svarbu ir tai, kad Dainų šventėse skamba ne tik liaudies dainos, bet ir profesionalių kompozitorių kūriniai. Populiariojoje ir mokslinėje Vakarų literatūroje susiformavo du požiūriai į tautinės tapatybės prigimtį ir esmę. Dalis tyrinėtojų mano, jog tautos tapatybė yra pastovi, nekintama ir paveldima, o dalis ją suvokia kaip „niekad nesiliaujančią, nuolat neišbaigtą ir neužbaigtą, atvirą veiklą, kurioje mes visi, laisva valia ar aplinkybių verčiami, dalyvaujame“ (Bauman 2001, p. 152). Esminio prieštaravimo tarp šių požiūrių nėra: vienas iš jų pabrėžia nekintamą tautinės tapatybės dalį, kurią kaip tik sudaro ar bent atspindi liaudies kūryba; kitas – kintamą, to meto sąlygotą ir apibrėžtą dalį, bene geriausiai išreikštą profesionaliaja kūryba. Dainų šventė suteikia galimybę atskleisti, paskleisti ir įvertinti, o kartais tiesiog inventoriuoti abi šias tautinės tapatybės dedamąsias.

Gėrintis liaudies paveldu ir didžiuojantis profesionalios kūrybos pasiekimais, kartais užmirštama dar viena svarbi meno funkcija – vienijanti. Būtent vienijančią bendro dainavimo reikšmę pabrėžė Gilbertas Kytas Chestertonas esė „Choras“. Dainuoti chore, vadinasi, ne tik įsilieti į darnų balsų bei garsų sąskambį, bet ir patirti bendrus jausmus, bendrą polėkį, dainos pasakojamą istoriją susieti su tikrove, su fi-

losofine būties esmė (Chesteronas 1989, p. 83). Kai tūkstančiai, dešimtys tūkstančių po įvairias pasaulio šalis išsibarsčiusių lietuvių drauge užtraukia „Tautišką giesmę“, ji tautą suvienija labiau nei šimtai socialinės atskirties mažinimui ar integracijos stiprinimui skirtų projektų.

Ir, pagaliau, Dainų šventės atlieka ir propagandinę funkciją. Lietuviai pasaulyje vertinami įvairiai ir net dažniau neigiamai, nei teigiamai. Kadangi apie lietuvius dažniausiai sprendžiama pagal emigrantus, o emigruoja neretai gyvenimu nusivylę, tvirtų moralinių saitų nevaržomi žmonės, tai neturėtų stebinti. Dainų šventės kuria ir skleidžia kitokio – šokančio ir dainuojančio, besišypsiančio ir besijuokiančio lietuvių įvaizdį, laužo neigiamus stereotipus, atveria pasauliui šimtmečiais kauptą ir liaudies mene išreikštą tautos išmintį. Be to, dalyvavimas Dainų šventės renginiuose sieja žmones su žeme, tauta, Tėvyne. Dainuojantis lietuvis neemigruos, o jei ir emigruos – sugrįš, jei negrįš – visą gyvenimą ilgėsis Lietuvos. Be abejo, šokti ir dainuoti galima ir emigracijoje, bet didelė dalimi tai įmanoma todėl, kad yra Lietuva.

Vienijanti gija

Kaip jau minėjome, archetipai formuojami sąmoningomis tam tikros visuomenės ar žmonių grupės pastangomis. Pagrindinė to priemonė – daug kartų kartojami veiksmai, patiriami jausmai, vaizdiniai. Visi jie atliekami, paisant tam tikrų taisyklių ar reikalavimų. Tekstai, kuriuose išdėstytos šios taisyklės, galima pavadinti etaloniniais tekstais. Tarp kitų žinomiausi tokių tekstų pavyzdžiai – *Li ching* (ritualų knyga) senovės Kinijoje, *Manava dharmasastra* (Manu įstatymų rinkinys) senovės Indijoje, žydų *Įstatymas*.

Šalia etaloninių tekstų svarbų vaidmenį formuojant archetipus vaidina mėgdžiotinos, ar sektino pavyzdžio asmenybės. Dažniausiai etaloninėms asmenybėms apibūdinti vartojama sąvoka – „tikras“: tikras karys, tikras džentelmenas, tikras katalikas ir pan. Sektinos asmenybės ar etaloninio teksto egzistavimas visuomenėje – būtina archetipo formavimosi sąlyga. Archetipai susiformuoja kaip daugkartinių pasikartojimų rezultatas, tačiau tik tuo atveju, jei visi tie pasikartojimai nenukrypsta nuo tam tikro pavyzdžio ar etalono. Etaloninė asmenybė ir yra regimasis ar menamasis to pavyzdžio įsikūnijimas.

Lietuva XX amžiuje pergyveno tris pagrindinius istorinius tarpsnius: pirmąją nepriklausomybę, bolševizmą ir antrąją nepriklausomybę, ir kiekviename iš jų egzistavo savos tipinės situacijos, savi etaloniniai tekstai ir savos etaloninės asmenybės. Pirmosios nepriklausomybės metais susiformavo valstybinių švenčių šventimo ritualai, buvo įvardytos ir išryškintos tautai ypatingai nusipelnusios asmenybės, intensyviai kuriama nacionalinė, vėliau klasikine tapusi literatūra. Bolševizmas visą šią sistemą sugriovė ir pradėjo kurti naują. Buvo intensyviai diegiamos naujos tipinės

situacijos: naujos valstybinės šventės, įvairiausios profesinės šventės, vadinamieji komunistiniai šeštadieniai, politinės informacijos darbovietėse ir pan. Buvo sukurti ir kuriami nauji etaloniniai tekstai (Marxo-Engelso-Lenino raštai, Komunistų partijos suvažiavimų medžiaga, Komunistų partijos lyderių kalbos ir knygos) bei naujos etaloninės asmenybės (Pavlas Korčaginas, Pavlikas Morozovas, Marytė Melnikaitė ir t. t.). Visų šių pastangų tikslas buvo sukurti naujo tipo tarybinį žmogų, kurio pašąmonė turėjo iš esmės skirtis nuo vadinamo kapitalistinio žmogaus pašąmonės. Antroji nepriklausomybė visas šias pastangas pavertė niekais. Remiantis istorine atmintimi ir naujai įgytu patyrimu, pradėtos kurti naujos tipinės situacijos, nauji etaloniniai tekstai ir sektino pavyzdžio asmenybės. Bet šis procesas vyksta lėtai ir sunkiai. Pirmiausia vyresnės kartos žmonių pašąmonė – gerai ar blogai – iš esmės susiformavusi ir pakeisti ją labai sunku. Jaunesnės kartos žmonės iš karto patenka į eurointegracijos ir globalizacijos srautą, kuris nacionalinius tapatumus ne puoselėja, o veikiau griaua. Dainų šventės – vienintelis renginys, persmelkiantis visus tris istorinius tarpsnius, todėl jų reikšmę formuojant kolektyvinę lietuvių pašąmonę sunku perdaug vertinti.

Iš šios tautinės tapatybės sampratos seka dar viena svarbi Dainų švenčių funkcija – etaloninė. Suvažiavę į Dainų šventės renginius žiūrovai, pirmiausiai išseivijos lietuviai, pamato gal ne visada autentiškai, tačiau bent choreografiškai suvienodintus, parengtus liaudies šokius ir išgirsta harmonizuotai atliekamas liaudies dainas, todėl grįžę į savo kraštus gali tą „vienodumą“ palaikyti ir skleisti toliau. Išsibarsčiusi po visą pasaulį žydų tauta išsaugojo savo tapatumą tik todėl, kad kiekvienas žydas gyveno ne kaip sumanęs, o griežtai laikėsi „įstatyme“ išdėstytų gyvenimo taisyklių. Panašiai liaudies menas tik tada formuos tautinę tapatybę, jei lietuviai – Lietuvoje ir svetur – šoks ir dainuos ne kaip nori, o tik pagal tam tikras taisykles. Dainų šventės ir yra regimasis tų taisyklių įkūnijimas.

Taigi Dainų šventė – unikalus, iš pačių kolektyvinės pašąmonės gelmių kylantis ir įvairiausiose geografinėse bei dvasinėse platumose pasklidusius lietuvius vienijantis reiškinys. Jei istorijos vadovėliuose kada nors atsiras sakinytis „XXXX metais įvyko paskutinė lietuvių Dainų šventė“, tai reikš, kad neilgai trukus užgeso ir kolektyvinė lietuvių tautos siela. Liks tik kažkada lietuvių apgyvendintos žemės.

Literatūra

- Bauman 2001 = Bauman, Z. *The Individualized Society*. Cambridge: Polity Press, 2001.
 Chestertonas 1989 = Čestertonas, G. K. Choras. Iš: Čestertonas, G. K. *Esė: rinktinė*. Sudarė Arvydas Juozaitis. Iš anglų kalbos vertė Marijus Audris Pakštas ir Vidmantas Štilius. Vilnius: Mintis, 1989, p. 82–85.
 Eliade 1961 = Eliade, M. *The Sacred and the Profane: The Nature of Religion*. New York: Harper Torchbooks, 1961.

- Herder 2013 = Herder, J. G. *Volkslieder: Stimmen der Völker in Liedern*. CreateSpace Independent Publishing Platform, 2013 (1773).
- Konfucijus 1994 = Konfucijus. *Apraštymai ir pašnekesiai*. Iš vokiečių kalbos vertė Zita Mažeikaitė. Vilnius: Pradai, 1994.
- Jung 1999 = Jung, C. G. *Psichoanalizė ir filosofija*. Sudarė Antanas Andrijauskas ir Antanas Rybelis. Iš vokiečių kalbos vertė Zigmantas Ardickas, Oresta Rėgalaitė, Kazimieras Seibutis, Irena Tumavičiūtė. Vilnius: Pradai, 1999.
- Jung 1978* = Jung, C. G. The Archetypes and the Collective Unconscious. Iš: *The Portable Jung*, edited by J. Campbell. Translator R.F.S. Hull: Penguin Books, 1978.
- Spengler 1922 = Spengler, O. *Der Untergang des Abendlandes: Umriss einer Morphologie der Weltgeschichte*. München: C. H. Beck, 1922.
- Юнг 2003 = Юнг, К. Г. *Дух в человеке, искусстве и литературе*. Пер. А.А. Спектор. Минск: Харвест, 2003.

The Longing for Identity: Song Festivals and Collective Unconsciousness of Lithuanians

Summary

Key words: Song celebration, lietuvių tapatybė, unconsciousness, archetipai

The paper distinguishes the four main aspects of national identity: language, common historical memory, customs (traditions) and structures of specific collective unconsciousness. The specific collective unconsciousness structures are comprised of archetypes, which form when the same or similar actions are performed many times and the respective emotions are experienced. The key fields for the expression and formation of stereotypes – mythology, philosophy, religion, art. Song Festivals perform a unique role in the formation and dissemination of Lithuanian national identity, first of all because they are traditional events, taking place periodically, in Lithuanian, and the large part of the nation's people either participate or observe. The main part of Song Festival's repertoire is made of folk music and art, which best reveals the contents of collective unconsciousness. And, finally, Song Festivals have become an integral part of our history; thus, losing them would mean not only cultural, but also existential loss.